

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна)

Зелені фінанси

Розробник Людмила КАПАЄВА, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, кандидат економічних наук, доцент

Полтава 2023 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Зелені фінанси
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	Міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> Капаєва Людмила, кандидат економічних наук, доцент <i>Контакти:</i> ауд. 12 (приміщення деканату обліку та фінансів) <i>e-mail:</i> liudmyla.kapaieva@pdaa.edu.ua , тел.. 050-32-77-840, https://www.pdau.edu.ua/people/kapayeva-lyudmyla-mykolayivna
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень (крім спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування), Другий (магістерський) рівень для галузі знань 21 Ветеринарна медицина
Спеціальність Освітня програма	035 Філологія <i>ОПП Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська;</i> 051 Економіка <i>ОПП Економіка підприємства;</i> 052 Політологія <i>ОПП Політологія;</i> 071 Облік і оподаткування <i>ОПП Облік і оподаткування;</i> 072 Фінанси, банківська справа та страхування <i>ОПП Фінанси, банківська справа та страхування;</i> 073 Менеджмент <i>ОПП Менеджмент підприємства;</i> 075 Маркетинг <i>ОПП Маркетинг;</i> 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність <i>ОПП Підприємництво;</i> 081 Право <i>ОПП Правознавство;</i> 101 Екологія <i>ОПП Екологія;</i> 126 Інформаційні системи та технології <i>ОПП Інформаційні управляючі системи;</i> 133 Галузеве машинобудування <i>ОПП Машини та обладнання сільськогосподарського виробництва;</i> 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка <i>ОПП Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка;</i> 162 Біотехнології та біоінженерія <i>ОПП Біотехнології та біоінженерія;</i> 181 Харчові технології <i>ОПП Харчові технології;</i> 192 Будівництво та цивільна інженерія <i>ОПП Сільськогосподарське будівництво;</i> 193 Геодезія та землеустрій <i>ОПП Геодезія та землеустрій;</i> 201 Агрономія <i>ОПП Агрономія;</i> 202 Захист і карантин рослин <i>ОПП Захист і карантин рослин;</i> 204 Технологія виробництва і переробки продукції

	<p>тваринництва <i>ОПП Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва;</i> 208 Агроінженерія <i>ОПП Технології і засоби механізації сільськогосподарського виробництва;</i> 242 Туризм <i>ОПП Туризм;</i> 274 Автомобільний транспорт <i>ОПП Автомобільний транспорт;</i> 281 Публічне управління та адміністрування <i>ОПП Місцеве самоврядування;</i> 292 Міжнародні економічні відносини <i>ОПП Міжнародні економічні відносини;</i> 211 Ветеринарна медицина <i>ОПП Ветеринарна медицина;</i> 212 Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза <i>ОПП Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза</i></p>
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Філософія

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування в здобувачів вищої освіти знань основ фінансів, які направлені на вирішення екологічних проблем, раціонального використання природних ресурсів, помірному господарюванню та споживанню, подолання кліматичних змін.

Основні завдання навчальної дисципліни: розвинути в здобувачів вищої освіти критичне та системне мислення з фінансових питань, пов'язаних як з особистими, так і публічними відносинами, які виникають на шляху вирішення локальних та глобальних екологічних проблем, сталого розвитку, раціонального природокористування.

Компетентності:

Загальні:

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, вміння виявляти, формулювати та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність, бути критичним і самокритичним).

ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК 17. Уміння критично оцінювати явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на отримані знання.

ЗК 19. Здатність приймати ефективні фінансові рішення з урахуванням динамічних змін зовнішнього середовища.

Результати навчання:

РН 17. Уміти ефективно застосовувати теоретико-методичний та управлінський інструментарій для вирішення практичних завдань, володіти належним рівнем фінансової культури, раціоналізації фінансової поведінки та професійного зростання.

РН 18. Демонструвати міждисциплінарний підхід та цілісний світогляд у вирішенні наукових проблем, що передбачає глибоке знання передових методологічних основ фундаментальних та прикладних наук і дає можливість переосмислити та поглиблювати

дану галузь в контексті біосферної парадигми розвитку суспільства.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
л		п	с.р.	
Тема 1. Теоретико-методологічні основи «зелених» фінансів.	15	2	2	11
Тема 2. Еко-філософія особистих фінансів.	15	2	2	11
Тема 3. «Зелені» критерії для бізнесу.	15	2	2	11
Тема 4. «Зелені» інструменти фінансового ринку.	15	4	4	7
Тема 5. «Зелена» фінансова політика держави.	15	4	2	9
Тема 6. «Зелені» фінанси як перспектива глобальних процесів.	15	2	2	11
Усього годин	90	16	14	60

Оцінювання результатів навчання

Форми контролю результатів навчання

Результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Участь в семінарському занятті	Виконання завдань самостійної роботи	Опитування	Індивідуальне пошукове завдання (есе)	
РН 17	9	15	6	20	50
РН 18	9	15	6	20	50
Разом	18	30	12	40	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назви тем	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				
	Участь в семінарському занятті	Виконання завдань самостійної роботи	Опитування	Індивідуальне пошукове завдання (есе)	Разом
Тема 1. Теоретико-методологічні основи «зелених» фінансів.	3	5	2	10	20
Тема 2. Еко-філософія особистих фінансів.	3	5	2	30	10
Тема 3. «Зелені» критерії для бізнесу.	3	5	2		10
Тема 4. «Зелені» інструменти фінансового ринку.	3	5	2		10
Тема 5. «Зелена» фінансова	3	5	2		10

політика держави.					
Тема 6. «Зелені» фінанси як перспектива глобальних процесів.	3	5	2		40
Разом	18	30	12	40	100

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 90 год.

Кількість кредитів – 3.

Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувачі вищої освіти отримує на занятті 0 балів та зобов'язаний відпрацювати таке заняття.

Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої/міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та/або індивідуальними запрошеннями. Визнання та пере зарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансфертної системи. Організаційні процеси навчання за програми академічної мобільності регламентуються Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. *Теоретико-методологічні основи «зелених» фінансів.*

Сутність поняття «зелені фінанси». Суб'єктно-об'єктна характеристика зеленої фінансової системи. Напрями зелених фінансів: фінансування інфраструктури, фінансова допомога галузям та компаніям, фінансові ринки. Ланки фінансової системи, що забезпечують зелені фінанси: державні фінанси, банківська система, страховий сектор, суб'єкти господарювання. Кліматичні фінанси.

Джерела фінансування на національному і міжнародному рівні. Зелені фінансові продукти: роздрібні і корпоративні фінанси, управління активами, страхування.

Нормативно-правове забезпечення зелених фінансів. Політика щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року (НБУ). Концепція сталого розвитку України.

Підвищення соціальної відповідальності бізнесу, територіальних громад, домогосподарств в становленні зеленої економіки в світі.

Тема 2. *Еко-філософія особистих фінансів.*

Корекція суспільних цінностей та екологізованої поведінки людини. Зелена філософія споживання. Рациональне використання ресурсів з одночасним зменшення рівня забруднення навколишнього середовища.

Роль громадськості в вирішенні проблем довкілля.

Тема 3. *«Зелені» критерії для бізнесу.*

Зелений бізнес та його складові. Характеристики зеленого бізнесу. Організаційні

аспекти діяльності підприємств.

Реалізація принципів соціально відповідального бізнесу.

Енергоефективне виробництво. Ресурсозберігаючі технології, системи екологічно безпечного виробництва. Енергетичні кооперативи. Зелене сільське господарство.

Карбонові обмеження на діяльність підприємств. Внутрішня ціна на карбон. Фінансові стимули для підприємств, що забезпечують збереження довкілля. Екологічні сертифікати.

Тема 4. «Зелені» інструменти фінансового ринку.

Зелені фінансові інститути. Зелені фінансові продукти та їх класифікація.

Рекомендації Ради фінансової стабільності щодо інформування про потенційний вплив інвестицій на зміну кліматичних умов.

Зелені банки. Зелені кредити. Теплі кредити. IG-energy кредит. Зелені рахунки і зелені заощадження. Заборона кредитів для екологічно шкідливих виробництв.

Зелений фондовий ринок: основні складові концепції формування, функції та принципи функціонування.

Зелені інвестиції та їх напрямки. Орієнтація на зелені інвестиції пенсійних і страхових фондів. Сприятливі галузі для зелених інвестицій.

Зелені облігації як інструмент інвестицій. Типи та характерні ознаки зелених облігацій. Нормативне забезпечення запуску ринку зелених облігацій. Переваги та ризики запровадження зелених облігацій в Україні.

Зелені фондові індекси.

Принципи залучення коштів на екологічні проекти. Торгівля вуглецевими квотами, як можливість отримання додаткових інвестицій в «зелені» проекти.

Тема 5. «Зелена» фінансова політика держави.

Фінансова політика відновлення природи і фінансова політика запобігання екологічній шкоді. Зелена економіка та її визначальні риси.

Заборона субсидій для екологічно виснажливих виробництв. Деінвестування шкідливого для навколишнього середовища виробництва.

Інститут екологічної оцінки. Інвестування у природний капітал.

Пріоритети видатків держави. Зелені державні закупівлі.

Засади державно-приватного партнерства для фінансування заходів з раціонального природокористування. Політика децентралізації та її роль у вирішенні проблем дбайливого ставлення до довкілля. Партисипативний бюджет.

Податкова політика і митне регулювання. Екологічний податок. Вуглецевий податок. Податкові стимули екологічності.

Револьверний кредит для підвищення рівня енергоефективності бюджетних організацій.

Сприятливий клімат для фінансування екологічних проектів. Зелені інновації. Фінансове стимулювання екологічних стартапів.

Тема 6. «Зелені» фінанси як перспектива глобальних процесів.

Зелені фінанси, як інструмент вирішення викликів глобальних змін. Теорія зелених фінансів як спосіб забезпечення майбутнього планети та людства.

Декларація першої конференції ООН з навколишнього середовища. Доповіді Римського клубу. Звіт Всесвітньої комісії ООН з навколишнього середовища і розвитку.

Міждержавні інституції для спільного розв'язання глобальних екологічних проблем. Паризька кліматична угода. Кіотський протокол. Глобальний екологічний фонд. Зелений кліматичний фонд. Зелена книга про захист лісів. Комюніке «Європейський зелений курс» (2019).

Ефективність використання фінансової допомоги для вирішення кліматичних

проблем в бідних країнах. Проблеми фінансування міжнародних екологічних організацій.

Політика виставлення балів

Форма, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

- виконання вправ на практичних заняттях (діапазон 0-4 бали):

4 бали	правильне виконання;
3 бали	в цілому правильне виконання;
2 бали	неповне виконання з значною кількістю помилок;
1 бал	виконання задовольняє мінімальні критерії, студент робить принципові помилки;
0 балів	студент не виконав завдання, що не дає можливість оцінити наявність здобутих результатів навчання

- виконання завдань самостійної роботи – діапазон 0-3 бали:

3 бали	в цілому правильне виконання, з незначною кількістю помилок;
2 бали	неповне виконання з значною кількістю помилок;
1 бал	виконання задовольняє мінімальні критерії, студент робить принципові помилки;
0 балів	студент не виконав завдання, що не дає можливість оцінити наявність здобутих результатів навчання

- опитування (діапазон 0-3 бали):

3 бали	здобувач вищої освіти надав неповну відповідь;
2 бали	здобувач вищої освіти надав часткову відповідь;
1 бал	здобувач вищої освіти надав мінімальну відповідь;
0 балів	здобувач вищої освіти не надав відповідь, що не дає можливість оцінити формування ним відповідних компетентностей та набуття програмних результатів навчання

- розв'язування тестів (діапазон 0-20 балів (0-18 для заочної форми навчання) – оцінюється за питомою вагою наданих вірних відповідей шляхом тестування на онлайн-платформі MOODLE).

Форма проведення підсумкового контролю згідно з робочим та навчальним планом – залік.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Булавинець В. М., Стасишин О. Р. «Зелені» фінанси – тренд сучасності URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/39311/1/>
2. Гацька Л. П. «Зелені» перспективи фінансового розвитку. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15079910273889.pdf>
3. Глухова В. І., Кравченко Х. В. Екологічні фінанси України в умовах сталого розвитку. *Ефективна економіка*. 2022. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10276> (дата звернення: 01.02.2023). DOI: 10.32702/2307-2105-2022.5.72
4. Добровольська О. В. "Зелені фінанси" як складова парадигми сталого розвитку. *Бізнес Інформ*. 2018. № 5. С. 287-294. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_5_44
5. Дубко А.С. Впровадження та розвиток зелених фінансів в Україні: євро інтеграційний контекст та правове підґрунтя. *Українське право*. Том 1. 2022. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2022.6.1.15>
6. Обиход Г.О., Пойдин П.І. «Зелені фінанси» як новий інструмент гарантування екологічної безпеки в системі сталого розвитку території. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2018/4_2018/23.pdf

7. Резнікова Н.В. Зелені фінанси як тригер сталого розвитку. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/6077/1/>
8. Решетник Н.І., Шульпіна Н.В., Симончук В.А. Стратегія розширення ринку «зелених» фінансів URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/18_2019/11.pdf
9. Шпакова Г. «Зелені» фінанси як інструмент гарантування природо-техногенної та екологічної безпеки в контексті сталого розвитку територій. *Підприємництво та інновації*. 2019. № 9. С. 112-116. URL: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/9.18>

Допоміжні

1. Булавинець В. М. Екологічне оподаткування як інструмент зелених фінансів. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/118.pdf
2. Гацька Л.П. Тенденції екологізації фінансової системи: можливості для країн, що розвиваються. *Проблеми системного підходу в економіці*. Гроші, фінанси і кредит. Випуск №5 (61). 2017. С. 187-191. URL: http://psae-jrn1.nau.in.ua/journal/5_61_2017_ukr/28.pdf
3. Горин В.П. Роль публічних фінансів у реалізації проєктів екологічного розвитку. *Соціальні, економіко-правові та фінансові виклики в умовах глобальних трансформацій*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (30 трав. 2022 р., Тернопіль – Братислава). Тернопіль, 2022. С. 115-118. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/45764>
4. Дима В. В. Фінансові інструменти стимулювання розвитку "зеленої" економіки в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 5-6. С. 182–187. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.5-6.182
5. Добровольська О. Зелена економіка: теорія та практика імплементації в Україні [Електронний ресурс]. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2018. Вип. 1 (18). С. 196-205. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2018/18dovivu.pdf>. This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license. <https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/25309/9/18dovivu.pdf>
6. Дорошенко В. М. Сучасні інструменти забезпечення фінансування енергозбереження: «GREEN FINANCES» URL: <https://www.researchgate.net/profile/Violetta-Doroshenko/publication/334232232>
7. Мамедова Л., Стеценко Т. Джерела фінансування зелених інвестицій в Україні та світі. *Збірник наукових праць Л`ОГОΣ*. Матеріали конференції. Жовтень, 2020. URL: <https://doi.org/10.36074/09.10.2020.v1.13>
8. Петренко І.П. Екологічні інвестиції та джерела їх фінансування в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. URL: <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2018/32-2018/12.pdf>
9. Пімоненко Т. Концептуальні засади розвитку зеленого фондового ринку в Україні. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/83811/1/Pimonenko_Conceptual_principles.pdf;jsessionid=D3064983AB5B0B72FD007EBA96E0BFC2
10. Котляревський Я.В., Троцький Т.В., Дяченко М.О. Розвиток міжнародного фінансування проєктів сталого розвитку та вирішення глобальних екологічних проблем. *Проблеми економіки. Світова економіка та міжнародні відносини*. 2017. №4. С. 15-23. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2017-4_0-pages-15_23.pdf
11. Карлін М.І. Форми фінансового стимулювання екологічної відповідальності бізнесу, територіальних громад і громадян. *Демографія та соціальна економіка*. 2017. №3 (31). С. 89-99. URL: <https://dse.org.ua/archive/31/7.pdf>
12. Карлін М. Зростання ролі фінансово-екологічних інструментів у світовій та національній економіках: проблема вибору для України. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Гроші, фінанси та кредит. 2018. №2. С. 117-124. URL: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2018-02-117->

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Офіційний веб-сайт Національного банку України : bank.gov.ua.
2. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України : minfin.gov.ua.
3. Офіційний веб-сайт Державної податкової служби України: sts.gov.ua.